

Sygn. akt V ACa 33/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 października 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku – V Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Artur Lesiak
Sędziowie:	SA Dorota Gierczak SO del. Teresa Karczyńska - Szumilas (spr.)
Protokolant:	stażysta Ewelina Gruba

po rozpoznaniu w dniu 5 października 2016 r. w Gdańsku na rozprawie

sprawy z powództwa M. R. (poprzednio M. G.) i W. R.

przeciwko (...)spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w M.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w B.

z dnia 19 października 2015 r. sygn. akt VIII GC 67/13

I. prostuje komparycję zaskarżonego wyroku w zakresie oznaczenia powódki w ten sposób, że w miejsce (...) wpisuje (...) oraz jego sentencję w punkcie I.2 (jeden. dwa) w ten sposób, że w miejsce słowa „, procesów” wpisuje słowo „, procesu”;

II. oddala apelację;

III. zasądza od pozwanej na rzecz powodów solidarnie kwotę 5.400 zł (pięć tysięcy czterysta złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego za postępowanie apelacyjne.

Na oryginale właściwe podpisy.

Sygn. akt V ACa 33/16

UZASADNIENIE

Powodowie M. R. (poprzednio G.) i W. R. domagali się zasądzenia od pozwanego (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w M. kwoty 194.930,40 zł wraz z ustawowymi odsetkami od kwoty 64.260 zł od dnia 14 grudnia 2012r. do dnia zapłaty, od kwoty 43.461,60 zł od dnia 15 grudnia 2012r. do dnia zapłaty, od kwoty 87.208,80 zł od dnia 19 grudnia 2012r. do dnia zapłaty oraz kosztów procesu.

W uzasadnieniu pozwu powodowie podali, że łączyła ich z pozwaną umowa sprzedaży (...), zaś pozwana nie zapłaciła za sprzedaną w ramach tej umowy (...).

Nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 5 marca 2013r., sygn. akt(...), Sąd Okręgowy w B. uwzględnił roszczenie powodów i orzekł zgodnie z żądaniem pozwu.

W sprawie(...)powodowie M. R. i W. R. domagali się zasądzenia od pozwanego - (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w M. kwoty 130.586,40 zł wraz z ustawowymi odsetkami od kwoty 21.856,80 zł od dnia 7 grudnia 2012r. do dnia zapłaty, od kwoty 21.218,40 zł od dnia 13 grudnia 2012r. do dnia zapłaty, od kwoty 21.285,60 zł od dnia 18 grudnia 2012r. do dnia zapłaty, od kwoty 66.225,60 zł od dnia 20 grudnia 2012r. do dnia zapłaty, a ponadto zwrotu kosztów procesu.

W uzasadnieniu pozwu powodowie podali, że łączyła ich z pozwaną umowa sprzedaży (...), zaś pozwana nie zapłaciła za sprzedaną w ramach tej umowy (...).

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 11 kwietnia 2013 r., sygn. akt (...) Sąd Okręgowy w B. uwzględnił roszczenie powodów i orzekł zgodnie z żądaniem pozwu.

Pozwana w zarzutach od nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym domagała się uchylecia nakazu zapłaty i oddalenia powództwa w całości, a ponadto zasądzenia od powodów solidarnie na swoją rzecz kosztów procesu, zaś w sprzeczności od nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym oddalenia powództwa i zasądzenia kosztów procesu.

W uzasadnieniu obu środków pozwana przyznała, że zobowiązana była do zapłaty na rzecz powodów ceny za towar zgodnie z fakturami sprzedaży załączonymi do pozwu, jednakże podniosła zarzut potrącenia wierzytelności wzajemnej, wskazując iż przed procesem dokonała skutecznego potrącenia. Pozwana zarzucił także, powodowie w sposób nieuprawniony zaprzestali realizacji umów z pozwaną, oświadczając o zakończeniu dostaw, nie wyznaczając dodatkowego terminu i nie zastrzegając rygoru odstąpienia w razie jego bezskutecznego upływu, co spowodowało, że pozwana miała prawo naliczyć kary umowne. Potrącenie wzajemnych należności stron dokonane zostało w dniu 27 grudnia 2012r. poprzez złożenie jednoznacznego, stanowczego i skonkretyzowanego oświadczenia złożonego powodom przez pozwanego (wysłanego na adres e-mail (...) jako skan dokumentu, a następnie przesłane pocztą). Z ostrożności procesowej pozwana w sprzeczności dokonała potrącenia przysługujących jej wierzytelności z tytułu kar umownych należnych od powodów z wierzytelnościami powodów dochodzonymi w tym postępowaniu.

W piśmie z dnia 12 kwietnia 2013r. powodowie zaprzeczyli, aby pozwany złożył im wskazywane w zarzutach oświadczenie o potrąceniu wzajemnych wierzytelności, w formie skanu

dokumentu w dniu 27 grudnia 2012r. na adres e-mail (...), a następnie drogą pocztową.

Na podstawie art. 219 kpc zarządzono połączenie sprawy(...)ze sprawą o sygn. akt VIII GC 67/13 do łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia. Wyrokiem z 19 października 2015r. Sąd Okręgowy w B. w sprawie o zapłatę kwoty 194.930,40 zł. wraz z ustawowymi odsetkami utrzymał w mocy nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 5 marca 2013 roku sygn. akt (...), tytułem kosztów procesów nie objętych powyższym nakazem zapłaty zasądził od pozwanej na rzecz powodów solidarnie kwotę 12.133,26 zł., nakazał zwrócić stronom ze Skarbu Państwa Sądowi Okręgowemu w B. kwoty niewykorzystanych zaliczek na koszty, natomiast w sprawie o zapłatę kwoty 130.586,40 zł. wraz z ustawowymi odsetkami zasądził od pozwanej na rzecz powodów solidarnie kwotę 130.586,40 zł wraz z odsetkami ustawowymi od następujących kwot: 21.856,80 zł. od dnia 7 grudnia 2012 r. do dnia zapłaty, 21.218,40 zł. od dnia 13 grudnia 2012 r. do dnia zapłaty, 21.285,60 zł od dnia 18 grudnia 2012 r. do dnia zapłaty, 66.225,60 od dnia 20 grudnia 2012 r. do dnia zapłaty oraz zasądził od pozwanej na rzecz powodów solidarnie kwotę 10.147 zł. tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd Okręgowy ustalił, że powodowie są współnikami spółki cywilnej (...)z siedzibą w S..

Pozwane (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w M. prowadzi działalność gospodarczą m.in. w zakresie obrotu zbożami. W dniu 10 lipca 2012 r. strony zawarły umowę ramową nr (...) sprzedaży (...) suchej w ilości około 2.000 ton za cenę 800 zł netto za tonę.

W dniu 12 lipca 2012 r. strony zawarły istotną umowę ramową nr (...) kupna- sprzedaży (...) mokrej w ilości około 3.000 ton za cenę 445 zł netto za tonę.

W obu umowach strony postanowiły, że w przypadku niezrealizowania w części lub w całości umowy przez jedną ze stron, stronie drugiej będzie przysługiwało prawo obciążenia jej karą umowną, przy czym nie został ustalony termin jej płatności.

W dalszej części uzasadnienia zaskarżonego wyroku Sąd Okręgowy szczegółowo wskazał jakie ilości (...), kiedy i za jaką cenę powodowie sprzedali pozwanej oraz stwierdził, że zaakceptowała ona wystawione przez powodów faktury, domagając się jedynie korekty w zakresie terminu płatności, na co powodowie przystali.

Pozwana nie zapłaciła należności wynikających z powyższych faktur.

W dniu 10 grudnia 2012 r. powodowie poinformowali pozwaną o zakończeniu realizacji kontraktu, powołując się na fakt opóźnienia przez pozwanego odbioru (...), a w konsekwencji uniemożliwienie suszenia i magazynowania jej.

W dniu 11 grudnia 2012r. pozwana wystawiła powodom dwie noty obciążeniowe dotyczące kar umownych - numer (...) na kwotę 164.636,80 zł (skorygowaną następnie w dniu 13 grudnia 2012 r. o kwotę 4.684,80 zł), określając termin zapłaty jako siedem dni od dnia otrzymania wezwania.

Wskazał Sąd Okręgowy, iż brak podstaw do przyjęcia, że wysłana w dniu 27 grudnia 2012 r. o godz. 12:51 z konta email: (...)na adres (...) wiadomość zawierająca oświadczenie o potrąceniu została skutecznie doręczona do serwera (...)obsługującego skrzynkę pocztową (...). Brak również podstaw do przyjęcia, aby owo oświadczenie o potrąceniu z dnia 27 grudnia 2012 r. dotarło do powodów w drodze tradycyjnej przesyłki pocztowej.

Z ustaleń Sądu Okręgowego wynika także, że w oparciu o nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 5 marca 2013r. sygn. akt(...)prowadzone było postępowanie zabezpieczające przez Komornika przy Sądzie Rejonowym w K. w sprawie (...)

Koszty tego postępowania ustalone postanowieniem z dnia 2 kwietnia 2013 r. wyniosły 4.198,24 zł.

Sąd Okręgowy wskazał, iż stan faktyczny sprawy ustalił w oparciu o dokumenty prywatne, wiarygodne zeznania świadków P. T. (1) oraz N. C., przesłuchanie strony powodowej; przy czym wskazane osobowe dowody pozostawały wzajemnie spójne. Sąd Okręgowy nie dał natomiast wiary zeznaniom B. K. w części, w której zeznała ona, że dokonała spornej kompensaty po wcześniejszych uzgodnieniach z P. T. (2).

Ponadto, podstawę ustaleń faktycznych w sprawie stanowiła opinia i opinia uzupełniająca biegłego(...) K. S.. Sąd Okręgowy oddalił wniosek pozwanego zawarty w piśmie z dnia 11 czerwca 2015r. o przeprowadzenie dowodu z uzupełniającej opinii biegłego (...), uznając go za oczywiście spóźniony. W ocenie Sądu Okręgowego, konieczność przeprowadzenia tego dowodu nie zaktualizowała się dla pozwanego dopiero po złożeniu przez biegłego opinii uzupełniającej z dnia 25 maja 2015r., albowiem pozwany mógł wystąpić z takim wnioskiem w piśmie ustosunkowującym się do opinii biegłego z dnia 9 marca 2015r., którego jednak nie złożył.

Sąd Okręgowy, z uwagi na nieuwzględnienie złożonego przez pozwanego zarzutu potrącenia, pominął wnioski dowodowe pozwanego zmierzające do wykazania zasadności i wysokości kar umownych przedstawionych do potrącenia.

W przedmiotowej sprawie okolicznością bezsporną był fakt, że strony łączyły dwie umowy sprzedaży (...) zawarte kolejno w dniu 10 i 12 lipca 2012 r. o nr (...) i (...). Pozwana przyznała, że była zobowiązana wobec pozwanych do

zapłaty za sprzedany jej towar zgodnie z fakturami sprzedaży VAT dołączonymi do pozwów, zarzuciła jednak, że jej zobowiązanie względem powodów w całości wygasło na skutek dokonanego potrącenia.

Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, iż należność pozwanego z tytułu obu kar umownych pozostawała niewymagalna w momencie składanego przez pozwanego oświadczenia w przedmiocie potrącenia, a nadto pozwana nie złożyła stanowczego i bezwarunkowego oświadczenia o potrąceniu.

Wskazując na przepis art. 498 § 1 k.c. oraz dokonując analizy oświadczenie o potrąceniu jako czynności materialnoprawnej, zważył Sąd Okręgowy, że może być ono także dokonana w ramach postępowania sądowego i z udziałem pełnomocników stron, o ile posiadają oni umocowanie do złożenia i przyjęcia oświadczenia o dokonaniu potrącenia. Wystarczającego umocowania w tym zakresie nie stanowi pełnomocnictwo procesowe, bowiem art. 91 k.p.c. nie uprawnia pełnomocnika procesowego z mocy ustawy do złożenia materialnoprawnego oświadczenia o potrąceniu. Przyjmując jednak nawet szerszy zakres pełnomocnictwa procesowego pełnomocnika pozwanego, obejmującego w sposób dorozumiany uprawnienie do składania oświadczenia o potrąceniu, to i tak oświadczenie pozwanej zawarte w sprzeciwie od nakazu zapłaty było bezskuteczne, bowiem nie zostało złożone powodom. Odpis sprzeciwu od nakazu zapłaty został doręczony pełnomocnikowi powodów - J. R., której pełnomocnictwo nie uprawniało do przyjmowania tego rodzaju oświadczeń materialnoprawnych.

Za oświadczenie o potrąceniu nie może zostać uznane pismo pozwanej z dnia 11 grudnia 2012r. do którego załączone zostały noty obciążeniowe dotyczące kar umownych, a przede wszystkim brak podstaw do przyjęcia, że skuteczne potrącenie wzajemnych należności stron dokonane zostało w dniu 27 grudnia 2012r. Powodowie konsekwentnie zaprzeczali, aby pozwany złożył im oświadczenie o potrąceniu wysłane w formie skanu dokumentu (jako załącznik do wiadomości e-mail) w dniu 27 grudnia 2012r. przez B. K. na adres email (...), czy też za pomocą tradycyjnej poczty.

Przytaczając treść przepisu art. 61 § 2 k.c. oraz wskazując, że pozwaną jako składającą oświadczenie o potrąceniu z którego wywodziła skutki prawne, obciążał ciężar dowodu w tej kwestii zważył Sąd Okręgowy, że z opinii biegłego sądowego(...) K. S. wynika, że wysłana w dniu 27 grudnia 2012 r. wiadomość e-mail adresowana na zewnętrzne konto pocztowe o nazwie (...) została poprawnie przetworzona przez serwer (...) i skutecznie doręczona do serwera (...) obsługującego skrzynkę pocztową (...), nie można zaś jednoznacznie stwierdzić, czy dostarczona do serwera (...) wiadomość opuściła w/w kolejkę i została zapisana w skrzynce odbiorczej konta o adresie (...). Przyjąc zatem należy, w ocenie Sądu Okręgowego, że pozwany nie wykazał, aby oświadczenie o potrąceniu z dnia 27 grudnia 2012r. zostało złożone powodom zgodnie z wymogami art. 61 kc. Wobec ustalonej przez Sąd bezskuteczności oświadczenia o potrąceniu z dnia 27 grudnia 2012 r. oraz złożonego w sprzeciwie od nakazu zapłaty, brak było, w ocenie Sądu Okręgowego, podstaw do weryfikowania, czy wierzytelności pozwanego z tytułu kar umownych w ogóle istnieją. Mając powyższe okoliczności na względzie, Sąd Okręgowy w sprawie o zapłatę kwoty 194.930,40 zł wraz z ustawowymi odsetkami, utrzymał nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 5 marca 2013 r. (sygn. akt (...)) w mocy na podstawie art. 496 k.p.c., tytułem kosztów nie objętych powyższym nakazem zapłaty Sąd Okręgowy zasądził od pozwanego na podstawie art. 98 § 1 kpc. solidarnie na rzecz powodów kwotę 12.133,26 zł, na którą złożyły się między innymi koszty postępowania zabezpieczającego (ustalone przez komornika 4.198,24 zł oraz koszty zastępstwa procesowego 1.800 zł). Sąd Okręgowy nie podzielił poglądu pozwanego, iż wniosek powodów o zasądzenie kosztów postępowania zabezpieczającego jest spóźniony na podstawie art. 745 § 2 k.p.c., albowiem przepis ten dotyczy sytuacji gdy postępowanie zabezpieczające toczyło się przed wszczęciem postępowania głównego, ewentualnie gdy koszty zabezpieczenia powstały już po zakończeniu postępowania. W sprawie o zapłatę kwoty 130.586,40 zł wraz z ustawowymi odsetkami Sąd Okręgowy zasądził od pozwanego solidarnie na rzecz powodów wskazaną kwotę wraz z należnymi odsetkami od wskazanych kwot, o odsetkach postanawiając w myśl art. 481 § 1 i 2 kc O kosztach postępowania Sąd Okręgowy postanowił na mocy art. 98 § 1 kpc, zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. Apelację od wyroku Sądu Okręgowego w B. wywiodła pozwana zaskarżając wyrok w całości oraz zarzucając:

1. obrazę przepisu prawa materialnego, tj. art. 61 § 2 k.c. w zw. z art. 499 k.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie sprowadzające się do przyjęcia, że oświadczenie pozwanej o potrąceniu wzajemnej wierzytelności nie zostało skutecznie złożone powodom, podczas gdy na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie (w

szczególności opinii biegłego) należało wyciągnąć wniosek przeciwny, tj. że oświadczenie to zostało wprowadzone do środka komunikacji elektronicznej, który pozostawał w dyspozycji powodów, a zatem mogli się z nim zapoznać, a wobec niewykazania przez powodów, że nastąpiły jakiegokolwiek okoliczności nadzwyczajne po stronie obsługującego ich serwera poczty elektronicznej, uznać należało, że doręczenie udokumentowane logami serwera poczty wychodzącej pozwanej potwierdzającymi zapisanie wiadomości na serwerze odbiorcy, było w pełni prawidłowe i skutkowało umorzeniem wierzytelności powodów w całości;

2. obrazę przepisów postępowania:

a. art. 91 k.p.c. poprzez jego wadliwe zastosowanie i przyjęcie, że pełnomocnictwo udzielone pełnomocnikom powodów nie obejmuje swym zakresem prawa biernej ich reprezentacji w zakresie

przyjęcia złożonego przez pozwaną spółkę w sprzeciwie od nakazu zapłaty oświadczenia o potrąceniu wzajemnej wierzytelności,

b. art. 208 § 1 k.p.c. poprzez jego wadliwe zastosowanie sprowadzające się do spóźnionego zwrócenia się przez Sąd Okręgowy do (...) Sp. z o.o. o nadesłanie logów serwera poczty przychodzącej obsługującego konto poczty e-mail powodów, wskutek czego uzyskanie żądanych przez pozwaną danych informatycznych nie było możliwe, co z kolei doprowadziło do niemożności przeprowadzenia dowodu z opinii powołanego biegłego (...)w zakresie analizy tych logów, w celu dodatkowego potwierdzenia skutecznego doręczenia powodom oświadczenia pozwanej o potrąceniu wzajemnej wierzytelności,

c. art. 233 k.p.c. poprzez poczynienie ustalenia dowolnego i sprzecznego z treścią opinii biegłego, tj. jakoby brak było podstaw do przyjęcia, że wiadomość e-mail z dnia 27.12.2012r. zawierająca oświadczenie o potrąceniu wzajemnej wierzytelności powoda została doręczona do serwera (...), obsługującego skrzynkę pocztową powodów, podczas gdy w opinii biegłego sądowego z dnia 09.03.2015r. jednoznacznie stwierdzono, że wiadomość została skutecznie doręczona do serwera (...) obsługującego skrzynkę pocztową powodów, a która to opinia została w całości zaakceptowana przez Sąd Okręgowy,

d. art. 217 § 1 i 2 k.p.c. w zw. z art. 224 k.p.c. i art. 207 § 6 k.p.c. poprzez pominięcie jako spóźnionego wniosku dowodowego pozwanej zawartego w piśmie z dnia 11.06.2015 r. w zakresie zwrócenia się i poddania analizie przez biegłego(...) informacji o ewentualnych awariach serwera poczty przychodzącej w domenie (...), co do którego wniosku nie zapadło nadto żadne postanowienie, podczas gdy wniosek ten nie był spóźniony, albowiem dotyczył on wyjaśnienia nowych okoliczności po raz pierwszy podniesionych w uzupełniającej opinii biegłego z dnia 25.05.2015 r. a nie w opinii pierwotnej, na co Sąd Okręgowy sam wskazuje w uzasadnieniu wyroku,

e. art. 233 k.p.c. poprzez poczynienie ustaleń dowolnych i sprzecznych w świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego przez przyjęcie, że pozwana nie wykazała, aby zawierająca oświadczenie o potrąceniu wzajemnej wierzytelności pozwanej wiadomość e-mail została skutecznie doręczona powodom w taki sposób, że mogli zapoznać się z jej treścią, podczas gdy z materiału tego należało wyprowadzić wniosek odmienny, tj. że w zakresie posiadanych możliwości pozwana przeprowadziła skuteczny i miarodajny dowód, że oświadczenie o potrąceniu zostało powodom skutecznie złożone przed wytoczeniem powództwa, w myśl przepisu art. 61§2 k.c., zaś zeznania powodów i oferowanych przez stronę powodową świadków mijają się z prawdą co do tego, że przedmiotowa wiadomość nie została im doręczona, pomimo że brak jednocześnie dowodu na wadliwość działania urządzeń odbiorczych powodów,

f. art. 224 § 1 i art. 227 k.p.c. poprzez zaniechanie przeprowadzenia postępowania dowodowego co do meritum sprawy, tj. wniosków dowodowych zgłoszonych przez pozwaną spółkę na okoliczność zasadności naliczonych powodom kar umownych, których potrącenie spowodowało umorzenie wierzytelności powodów dochodzonej w niniejszym postępowaniu,

g. art. 745 § 2 k.p.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie sprowadzające się do zasądzenia od pozwanej na rzecz powodów kosztów postępowania zabezpieczającego, w sytuacji, gdy wniosek

powodów o ich zasądzenie został złożony z przekroczeniem określonego terminu, który jest taki sam (2-tygodniowy) niezależnie od tego czy postępowanie zabezpieczające toczy się przed wydaniem wyroku w sprawie czy też po zakończeniu postępowania,

h. art. 101 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. w zw. z art. 745 § 1 k.p.c. i art. 770 k.p.c. w zw. z art. 743 § 1 k.p.c. - poprzez ich niezastosowanie, w sytuacji gdy pozwana wykazała przedkładając przy zarzutach od nakazu zapłaty dokumenty finansowe, że nie było jakiegokolwiek powodu do wszczynania przez powodów postępowania w celu wykonania zabezpieczenia, pozwana była i pozostaje nadal podmiotem o wystarczającym majątku, pozycji rynkowej i płynności finansowej pozwalającej na zapłatę kwot dochodzonych w postępowaniu, a zatem przeprowadzenie przez powodów postępowania w celu wykonania zabezpieczenia nie było celowe w rozumieniu wskazanych wyżej przepisów.

Skarżący domagali się zmiany zaskarżonego wyroku w jego punkcie pierwszym poprzez uchylenie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym i oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powodów na rzecz pozwanej kosztów postępowania nadto poprzez oddalenie wniosku o zasądzenie kosztów postępowania zabezpieczającego oraz w jego punkcie drugim poprzez oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powodów na rzecz pozwanej kosztów postępowania, ewentualnie uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi Okręgowemu w B. do ponownego rozpoznania oraz zasądzenia od powodów solidarnie na rzecz pozwanej kosztów postępowania apelacyjnego.

W uzasadnieniu apelacji skarżący podkreślili, iż opinia biegłego, wbrew stanowisku Sądu Okręgowego wcale nie daje podstaw do przyjęcia, że przedmiotowa wiadomość nie została doręczona a co najwyżej, że nie można mieć absolutnej pewności co do tego, czy serwer pozostający w dyspozycji powodów zadziałał prawidłowo, a jednocześnie brak jest jakiegokolwiek materiału o charakterze poza osobowym, który by dawał asumpt do twierdzeń przeciwnych.

Wskazali skarżący, że z zeznań świadka B. K. wynika, że nie otrzymała ona zwrotnej

informacji w programie pocztowym o niedoręczeniu wiadomości (np. na skutek awarii, czy przepełnienia skrzynki e-mail odbiorcy). Świadek wyjaśniła także, że wysyłała wiadomości elektroniczne z włączoną opcją żądania od odbiorcy potwierdzenia ich doręczenia, a powodowie nigdy (także co do wiadomości, których otrzymanie potwierdził w zeznaniach świadek P. T. (1)) nie potwierdzali w ramach tej opcji otrzymania wiadomości, a zatem nie sposób w tych realiach wymagać aby pozwana dysponowała takim potwierdzeniem.

Podkreślili także skarżący, że twierdzenia powodów o tym, że omawiana wiadomość e-mail nie została im doręczona pomimo jej dostarczenia do ich serwera, pojawiają się w sprawie dopiero po tym, jak biegły w pierwszej opinii przesądził tę właśnie okoliczność na korzyść pozwanej, zaś wcześniej strona powodowa wskazywała, że przyczyną niedoręczenia mogło być błędne zaadresowanie maila. Powodowie nie zaoferowali przy tym żadnego dowodu potwierdzającego rzekome problemy techniczne, pomimo że obciążał ich obowiązek wykazania tej okoliczności, a przyczyną tego może być jedynie to, że wniosek taki pozostawałby w sprzeczności ze złożonymi już wcześniej zeznaniami świadków P. T. (1) i N. C., którzy potwierdzili prawidłowość funkcjonowania w tym okresie poczty elektronicznej powodów. Skarżąca wskazała, że we właściwym czasie domagała się przeprowadzenia odpowiednich dowodów, przy pomocy których możliwe było wykazanie nie tylko doręczenia wiadomości do serwera (...), ale także do skrzynki e-mail powodów; stosowny wniosek dowodowy zawarła w

sprzeciwie z dnia 25.04.2013 r. od nakazu zapłaty oraz ponawiała w pismach przygotowawczych z dnia 22. 04. 2013r. i 18.02. 2014r., jednak pomimo tego Sąd Okręgowy zwrócił się o określone dane dopiero w dniu 10. 03. 2014r., zaś uzyskana informacja została pozostawiona w aktach bez poinformowania stron o jej treści.

Podniosła skarżąca, że pisma procesowe doręcza się tylko pełnomocnikowi strony, a umocowanie wynikające art. 91 pkt 1 k.p.c. rozciąga się nie tylko na czynności podejmowane aktywnie przez pełnomocnika procesowego, ale uprawnia go także do biernego zastępowania strony; czynności procesowe pełnomocnika strony wywołują przy tym zarówno skutek procesowy, jak i skutek materialny. W ocenie skarżącej nie sposób też zaakceptować stanowiska Sądu

Okręgowego w odniesieniu do zgłoszenia zarzutu potrącenia w procesie także i z tego powodu, że przez okres blisko 3 lat toczenia się sprawy Sąd ten (dostrzegając rzekome złożenie oświadczenia o potrąceniu w piśmie procesowym podlegającym doręczeniu pełnomocnikowi powodów a nie powodom) nie poczynił żadnych kroków dla przekazania pisma, którego wedle tego poglądu nie był w tej części adresatem ani sam Sąd ani pełnomocnik powodów, właściwemu adresatowi, ani też nie zarządził zwrotu pisma w tej części w jakiej nie powinno ono w ocenie Sądu być kierowane do niego.

W zakresie rozstrzygnięcia o kosztach procesu skarżąca wskazała, że postępowanie zabezpieczające, w realiach sprawy, wszczęte zostało jedynie jako swoista szykana wobec pozwanej, nie dając żadnych korzyści powodom, a generując jedynie koszty uboczne, wobec czego brak jest podstaw do obciążenia nimi pozwanej.

Powodowie M. R. i W. R. w odpowiedzi na apelację domagali się jej oddalenia oraz zasądzenia kosztów za postępowanie apelacyjne, wskazując na niezasadność wywiedzionego środka zaskarżenia.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje :

Apelacja nie jest zasadna.

Sąd Okręgowy poczynił prawidłowe ustalenia stanu faktycznego sprawy, które Sąd Apelacyjny uznaje za własne i czyni podstawą dalszych rozważań.

W pierwszej kolejności odnieść się należy do zarzutów naruszenia zarówno prawa materialnego jak i prawa procesowego w zakresie dotyczącym ustalenia przez Sąd Okręgowy, iż pozwana nie złożyła skutecznego oświadczenia o potrąceniu wiarygodności wysyłając do powodów e-maila w dniu 27.12.2012r.

W zakresie zarzutu dotyczącego naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów zgodzić się należy ze skarżącym jedynie co do tego, że stwierdzenie przez Sąd Okręgowy, iż brak było podstaw do przyjęcia, aby wiadomość e-mail z dnia 27.12.2012r. zawierająca oświadczenie o potrąceniu wzajemnej wiarygodności powoda została doręczona do serwera (...), obsługującego skrzynkę pocztową powodów pozostaje sprzeczne z wiarygodną tezą opinii biegłego(...)K. S.. W istocie ze wskazanej opinii biegłego wynika, iż przedmiotowa wiadomość została poprawnie przetworzona przez serwer (...) i skutecznie doręczona do serwera (...) obsługującego skrzynkę pocztową powodów. Wiadomość została umieszczona w kolejce wiadomości oczekujących na zapisanie na docelowych skrzynkach e – mail obsługiwanych przez serwer adresata, jednakże nie było możliwości zweryfikowania czy wiadomość ta faktycznie opuściła kolejkę i z powodzeniem została zapisana w skrzynce pocztowej adresata, a zatem do niego dotarła.

Przyczyną niemożności wykluczenia wystąpienia wewnętrznych błędów usługi (...) serwera (...) uniemożliwiających poprawne umieszczenie wiadomości w skrzynce odbiorczej adresata był brak logów usługi (...) serwera docelowego. Z informacji udzielonej przez (...)Sp. z o.o pismem z 31 marca 2014r. (data wpływu) wynikało przede wszystkim, iż wskazane dane przechowywane są przez ograniczony czas i są automatycznie usuwane przez system informatyczny, wskutek czego nie ma możliwości ich udostępnienia; o udzielenie stosownych informacji Sąd Okręgowy zwrócił się zarządzeniem z 5 marca 2014r. W istocie już w piśmie procesowym z dnia 24 kwietnia 2013r. (data wpływu) pozwana wniosła o przeprowadzenie dowodu z wydruku logów, jakie nadesłać winien operator systemu informatycznego i serwera poczty przychodzącej w domenę (...); na możliwą konieczność zwrócenia się do operatora konta pocztowego powodów o treść logów pozwana wskazała też w treści sprzeciwu od nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym w sprawie (...), który wpłynął w dniu 6 maja 2013r. wnosząc na wypadek podtrzymania twierdzeń powodów o niedoręczeniu im oświadczenia o potrąceniu o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego(...). Przedstawione okoliczności nie wskazują jednakże na uchybienie przez Sąd Okręgowy zasadom przygotowywania rozprawy wskazanym art. 208 k.p.c. w sposób, który miałby wpływ na rozstrzygnięcie, skoro w międzyczasie rozpoznawane było zażalenie powodów na postanowienie z dnia 3.04.2013r., następnie sprawa postanowieniem z 26 sierpnia 2013r. skierowana została do mediacji, zachodziła konieczność rozpoznania wniosku pozwanej o ograniczenie zabezpieczenia oraz sprecyzowania tezy dowodowej zgłoszonego wniosku dowodowego (choć w innym zakresie, ale związanym z przedmiotowym wnioskiem dowodowym z uwagi na osobę adresata). Niewątpliwie zachodziła w sprawie możliwość wcześniejszego

zwrócenia się przez Sąd Okręgowy o wskazane informacje, ale po pierwsze nie jest jasne czy były one dostępne nawet w dacie złożenia przez pozwaną przedmiotowego wniosku dowodowego, a ponadto strona, która pozostaje dysponentem postępowania dowodowego, w sytuacji gdy zachodzi obawa, że przeprowadzenie dowodu stanie się niewykonalne winna zgłosić wniosek o przeprowadzenie tego dowodu w trybie jego zabezpieczenia przewidzianym art. 310 k.p.c., lub chociażby wskazać na możliwe trudności dowodowe związane z upływem czasu, czego pozwana zaniechała. Wyjaśnić też należy, iż skoro informacja udzielona przez (...)Sp. z o.o. pismem z 31 marca 2014r. znajdowała się poczynając od tego dnia w aktach sprawy Sąd Okręgowy nie miał obowiązku informowania o jej treści stron.

W piśmie procesowym z 12 czerwca 2015r. (data wpływu) pozwana wniosła o dopuszczenie dowodu z uzupełniającej opinii biegłego sądowego w zakresie ustalenia, czy w sytuacji wystąpienia błędów po stronie serwera odbiorcy wiadomości skutkującego niezapisaniem wiadomości w docelowej skrzynce pocztowej nadawca wiadomości jest informowany o tego rodzaju błędzie; wniosek dowodowy pozwanej został oddalony postanowieniem podjętym na rozprawie w dniu 5 października 2015r., zaś z uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, iż został on uznany za spóźniony, albowiem pozwana mogła z nim wystąpić już w piśmie, zawierającym ustosunkowanie się do opinii biegłego z dnia 9 marca 2015r., którego jednak nie złożyła. Wbrew twierdzeniom skarżącej zatem analizowany wniosek dowodowy nie dotyczył ogólnej analizy informacji o ewentualnych awariach serwera poczty przychodzącej, nie tylko zapadło postanowienie oddalające przedmiotowy wniosek dowodowy, ale i pełnomocnik pozwanej zgłosił w związku z nim zastrzeżenie w trybie art. 162 k.p.c. Zgodzić się przy tym należy z Sądem Okręgowym, że uzupełniająca opinia biegłego sądowego stanowiła jedynie dopełnienie wniosku podjętego już w opinii w zakresie braku możliwości udzielenia odpowiedzi na pytanie czy przedmiotowa wiadomość została odczytana przez użytkownika konta odbiorcy z uwagi na brak logów serwera (...) dla

skrzynki e-mail odbiorcy i możliwym było wcześniejsze sformułowanie przedmiotowego wniosku dowodowego, zaś uwzględnienie wniosku o dopuszczenie dowodu z uzupełniającej opinii biegłego bezpośrednio przez zamknięciem rozprawy spowodowałoby zwłokę w rozpoznaniu sprawy (art. 207 § 6 k.p.c.). Jednocześnie wniosek dowodowy pozwanej zmierzał do ustalenia, czy nadawca wiadomości otrzymuje jakiegokolwiek komunikaty w sytuacji wystąpienia błędów po stronie serwera odbiorcy, które uniemożliwiają zapisanie wiadomości w docelowej skrzynce pocztowej. Słusznie zaś Sąd Okręgowy stwierdził, iż analiza ustaleń opinii biegłego sądowego prowadzi do wniosku, że nie jest możliwym – w okolicznościach niniejszej sprawy – jednoznaczne przesądzenie o dotarciu do skrzynki odbiorczej powodów wiadomości z dnia 27.02.2012r. wysłanej przez pozwaną. Wnioskowany dowód byłby być może przydatny w zakresie ustalenia, czy pozwana w razie wskazywanych błędów serwera odbiorcy powinna otrzymać informacje o tym stanie, ale nie dla ustalenia czy ją otrzymała; wnioskowanie zaś, że skoro pozwana winna otrzymać stosowną informację, a twierdzi że jej nie otrzymała, to wiadomość dotarła do skrzynki docelowej pozostaje zbyt daleko idące i opiera się w istocie tylko na twierdzeniu pozwanej, która z oczywistych względów pozostaje zainteresowana wynikiem postępowania. Podejmując postanowienie o oddaleniu wniosku dowodowego pozwanej o dopuszczenie dowodu z uzupełniającej opinii biegłego sądowego Sąd Okręgowy nie naruszył zatem przepisów art. 217 § 1 i 2 k.p.c. w zw. z art. 224 k.p.c. i art. 207 § 6 k.p.c.

Godzi się również w tym miejscu wyjaśnić, że skoro pozwana twierdzi, iż jej oświadczenie woli o potrąceniu wyrażone zostało w formie elektronicznej, to zgodnie z art. 61 § 2 k.c. winna wykazać, że wprowadzone zostało ono do środka komunikacji elektronicznej w taki sposób, żeby jego adresat – powodowie mogli zapoznać się z jego treścią, a zatem również, że doszło do skutecznego zapisania wiadomości zawierającej to oświadczenie na poczcie adresata. Wbrew twierdzeniom skarżącej nie powodów zatem obciąża obowiązek dowodzenia, iż ich urządzenia odbiorcze wadliwie działały, czy też wystąpiły jakiegokolwiek problemy techniczne; dopiero w sytuacji dokonania skutecznego zapisania wiadomości na skrzynce pocztowej adresata ryzyko odczytania tej wiadomości spoczywa na adresacie. Skoro to składającego oświadczenie woli obciąża obowiązek dowodzenia, że dotarło ono do adresata (zatem, że adresat mógł się z nim zapoznać), to szczególnie podmiot będący przedsiębiorcą winien dbać o zapewnienie dowodów skutecznego złożenia oświadczenia woli i jeżeli czyni to poprzez e-mail dowód ten winien dotyczyć zapisania wiadomości na skrzynce pocztowej adresata; waga tego obowiązku pozostaje szczególna w sytuacji, gdy adresat wiadomości e-mail

nie przesyła zwrotnego potwierdzenia ich odbioru, co wedle zeznań świadka B. K. miało miejsce w stosunkach z powodami.

Odnosząc się do twierdzeń skarżącego podkreślić też należy, że ustalenia Sądu Rejonowego nie wskazują na niedoręczenie powodom wiadomości zawierającej oświadczenie woli o potrąceniu, a na fakt, iż nie jest możliwym jednoznacznie przesądzenie o dotarciu tej wiadomości do powodów, zaś ciężar wykazania tej okoliczności obciążał pozwaną.

Jednocześnie skoro oświadczenie o potrąceniu może wywrzeć skutek dopiero z chwilą dojścia do adresata, to zawarte w sprzeciwie od nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym oraz w zarzutach od nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym oświadczenie o potrąceniu doręczone jedynie nieumocowanemu do ich przyjęcia pełnomocnikowi powodów nie może być ocenione jako skuteczne (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 2013r. w sprawie II CSK 476/12, publ. LEX 1314394, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 stycznia 2016r. w sprawie II CSK 862/14, publ. LEX 1924000). Pełnomocnictwo procesowe zgodnie z treścią art. 91 k.p.c., którego zaskarżonym orzeczeniem Sąd Okręgowy nie naruszył, nie obejmuje umocowania do dokonywania

czynności o skutku materialnym, poza czynnościami wyraźnie w tym przepisie wymienionymi, brak jest też możliwości domniemania takiego pełnomocnictwa, skoro przyjęcie oświadczenia o potrąceniu wierzytelności nie jest czynnością działaną na korzyść reprezentowanego, a nadto brak jest jakichkolwiek wskazań, że doszło do doręczenia pism zawierających oświadczenia o potrąceniu samym powodom.

Z całą też pewnością Sąd Okręgowy nie miał obowiązku ani uprawnienia do pośredniczenia pomiędzy stronami procesu w dokonywaniu przez nie czynności o skutku materialnoprawnym, na co wskazuje skarżąca.

Zaskarżony wyrok nie narusza zatem przepisów art. 61 § 2 k.c. i art. 499 k.c. oraz art. 208 § 1 k.p.c.

W toku rozpoznawania przedmiotowej sprawy nie doszło też do naruszenia przepisów art. 224 § 1 i art. 227 k.p.c. poprzez zaniechanie przeprowadzenia postępowania dowodowego na okoliczność zasadności naliczonych powodom kar umownych, których potrącenie spowodowało umorzenie wierzytelności powodów dochodzonej w niniejszym postępowaniu, skoro zasadny pozostawał wniosek Sądu Okręgowego, iż pozwani nie wykazali, aby złożyli skuteczne oświadczenie o dokonaniu potrącenia.

Zgodnie z przepisem art. 745 § 1 i 2 k.p.c. o kosztach postępowania zabezpieczającego rozstrzyga się w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie, co też uczynił Sąd Okręgowy w zaskarżonym orzeczeniu, przy czym termin dwóch tygodni wskazywany przez skarżącego dotyczy złożenia wniosku o przyznanie kosztów postępowania zabezpieczającego w sytuacji, kiedy uprawniony złożył wniosek o udzielenie zabezpieczenia przed wszczęciem postępowania, a następnie nie zachował terminu wyznaczonego do jego wszczęcia, na co słusznie wskazał Sąd Okręgowy. Nie można też oceniać wykonania zabezpieczenia przez powodów jako szykany wobec pozwanej i działania zbędnego, skoro powodowie uzyskali nakaz zapłaty, który zgodnie z art. 492 § 1 k.p.c., z chwilą wydania stanowi tytuł zabezpieczenia, zaś zabezpieczenie z niego wynikające ograniczone zostało postanowieniem Sądu Okręgowego w B. z dnia 31 stycznia 2014r.

Wobec powyższych okoliczności apelacja podlegała oddaleniu na mocy art. 385 k.p.c., zaś o kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Apelacyjny orzekł z mocy art. 108 § 1 k.p.c. zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sprawy wskazaną w art. 98 § 1 i 3 k.p.c., ustalając wysokość wynagrodzenia pełnomocnika powodów w oparciu o § 6 pkt 7 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t.j. Dz.U. z 2013 r., poz. 490).